

ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο : Μετάφραση του αποσπάσματος «Λακεδαιμόνιοι δέ πρότερόν τε ως διά μικρόν επολεμήσατε.»
Θουκυδίδου ΙστορίαΙ 1. 140.2-4

Οι Λακεδαιμόνιοι, λοιπόν, και πριν ήταν φανερό ότι μας επιβουλεύονταν και τώρα πολύ περισσότερο. Γιατί παρόλο που έχει συμφωνηθεί οι αμοιβαίες διαφορές μας να λύνονται με διαιτησία, με την κάθε πλευρά να κρατά όσα κατέχει, αυτοί ούτε διαιτησία ζήτησαν ποτέ ούτε δέχτηκαν να υποβάλλουμε εμείς, και επιθυμούν περισσότερο με πόλεμο παρά με διάλογο να άρουν τις κατηγορίες και μάλιστα βρίσκονται εδώ διατάζοντας πλέον, όχι απλώς διατυπώνοντας αιτιάσεις. Γιατί διατάζουν και την πολιορκία της Ποτειδαιας να λύσουμε και να αφήσουμε την Αίγινα αυτόνομη και να ανακαλέσουμε το Μεγαρικό Ψήφισμα. Και αυτοί εδώ που έφτασαν τελευταία, διακηρύσσουν ανοιχτά να αποδώσουμε σε όλους τους Έλληνες την αυτονομία τους. Κανείς όμως από σας να μη νομίσει ότι θα πολεμήσει για ασήμαντη αφορμή σε περίπτωση που δεν ανακαλέσουμε το Μεγαρικό Ψήφισμα - πράγμα στο οποίο αποδίδουν ύψιστη σημασία, ώστε αν αυτό ανακληθεί να μη γίνει ο πόλεμος - και ούτε μέσα σας να υπάρχει η μομφή ότι πολεμήσατε για αιτία ασήμαντη.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο : Το πλήρες «ιδεατό σχήμα» μιας τυπικής σκηνής φαγητού περιλαμβάνει :

α) Το λουτρό του φιλοξενουμένου και κατόπιν την ένδυσή του με καθαρά επίσημα ρούχα

β) Την τιμητική θέση του σε θρόνο δίπλα στον οικοδεσπότη

γ) το τελετουργικό πλύσιμο των χεριών του

δ) Το στρώσιμο του τραπεζιού και την εναπόθεση σε αυτό ποικίλων εδεσμάτων προς ευφροσύνη του φιλοξενουμένου, κυρίως με διαφορετικά είδη κρέατος. Ο εντεταλμένος για την τελετουργία του δείπνου υπηρέτης συνοδεύει τα εδέσματα προσφέροντας στον φιλοξενούμενο χρυσό κύπελλο για το κρασί. Σε δείπνο προς τιμήν ενός ξένου επιβεβλημένη είναι η αφθονία φαγητού και ποτού

ε) Το καλωσόρισμα του οικοδεσπότη που προτρέπει τον ξένο του να φάει, να ευφρανθεί και δηλώνει πως οι ερωτήσεις περί της οικογένειας και της γενέτειράς του θα ακολουθήσουν μετά το δείπνο, υποδηλώνοντας πως πρωταρχικής σπουδαιότητας είναι η φροντίδα για τις ανάγκες του ξένου και όχι η περιέργεια στ) Την προσφορά της εκλεκτότερης μερίδας των εδεσμάτων από τον οικοδεσπότη προς τον ξένο του.

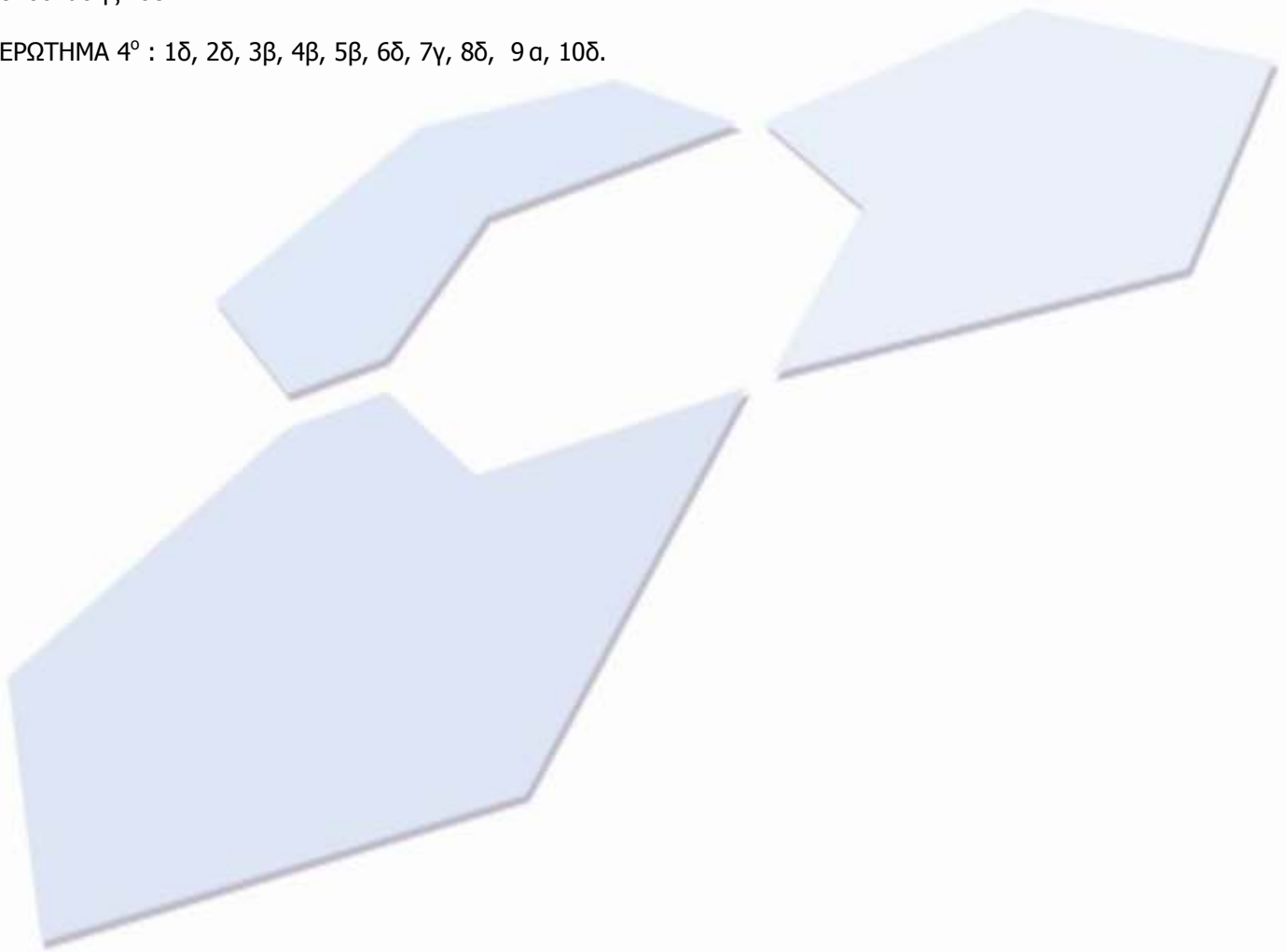
ΕΡΩΤΗΜΑ 3^ο : Α' Ο δεύτερος όρος της σύγκρισης

Στο συγκεκριμένο χωρίο του Επιταφίου, η αθηναϊκή πολιτεία, στις κύριες εκφάνσεις της, συγκρίνεται με τη Σπάρτη. Αυτή, ως δεύτερος όρος της σύγκρισης, αποπέμπει τους ξένους αμυνόμενη ενάντια σε κάθε πιθανή εχθρική επιβουλή, εκπαιδεύει τους πολίτες της από την πιο τρυφερή ηλικία σε πολεμικά τεχνάσματα και σε επίπονες ασκήσεις με σκοπό την πλήρη ετοιμότητα. Ο ρήτορας του Επιταφίου ισχυρίζεται ότι οι Λακεδαιμόνιοι εκστρατεύουν πάντοτε με όλες τις δυνάμεις τους ενώ οι Αθηναίοι όχι, οπότε νίκη και ήττα δεν είναι ποτέ της ίδιας σημασίας για τους μεν και τους δε. Όλα τα παραπάνω καθιστούν το δεύτερο όρο αυτής της σύγκρισης φορέα αναμφισβήτητης ανδρείας, αποκτημένης όμως με τη γνωστή φοβική εσωστρέφεια της πόλης της Σπάρτης και την ατέρμονη πολεμική εξάσκηση των πολιτών της. Οι Σπαρτιάτες λοιπόν εμφανίζονται μονοδιάστατοι, χωρίς την πνευματικότητα, την ευστροφία και την πολιτική επάρκεια, χαρακτηριστικά που προσιδιάζουν στους Αθηναίους.

Β' Το πρότυπο του Αθηναίου πολίτη

Η Αθήνα, στο 2.41.1, παρουσιάζεται ως η μορφωτική εκείνη δύναμη (της Ελλάδος παιδευσιν είναι) που μόνη, πλέον, χωρίς ανάγκη σύγκρισης για να οριστεί η ίδια, πλάθει με τις αρχές και τους τρόπους του δημοκρατικού της πολιτεύματος τον Αθηναίο πολίτη, πρότυπο ανθρώπου ανά το πανελλήνιο. Το πνεύμα ανεκτικότητας και διαλλακτικότητας της πόλης, το επιτρεπτικό της κλίμα που καθιστά απρόσκοπτη την κίνηση ανθρώπων, ιδεών, συμπεριφορών, ο άνετος καθημερινός αθηναϊκός τρόπος που γίνεται γνήσια ανδρεία όταν οι καιροί το απαιτήσουν, η αγάπη για το ωραίο και τη γνώση χωρίς ακραία προσήλωση σε τίποτα, η επάρκεια του Αθηναίου στη διαχείριση εξίσου των δημόσιων και των ιδιωτικών υποθέσεων, η επιταγή της πόλης να καταγίνεται ο πολίτης με τα κοινά ώστε να επιτύχει την τελειώσή του, η αξία που αποδίδεται στο λόγο ως μέσο ενημέρωσης και διευκόλυνσης της ορθής κρίσης και ο αρμονικός συγκερασμός του με τα έργα, η πραγματική γνώση των αγαθών της ειρήνης και των δεινών του πολέμου που καθιστά την ανδρεία συνειδητή επιλογή του Αθηναίου, ο ρόλος του, τέλος, ως μόνιμου ευεργέτη των άλλων, ένας ρόλος που εγκαθιδρύει τις πλέον βέβαιες φιλίες καθιστούν αυτόν τον πολίτη το τέλειο πολιτικό ον, το πρόσωπο, δηλαδή, που κατορθώνει εντός της πόλης την πνευματική του χειραφέτηση και την ολοκλήρωση της υπόστασής του.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4^ο : 1δ, 2δ, 3β, 4β, 5β, 6δ, 7γ, 8δ, 9 α, 10δ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο:

Α) Οι κύριες ιδέες του χωρίου στις οποίες θα στηριχθεί η διδασκαλία είναι οι εξής:

- Η αξία της φιλοξενίας και η σπουδαιότητά της για τον ομηρικό άνθρωπο, εφόσον ενώνει δύο αντίπαλους πολεμιστές κατά την ώρα μιας σκληρότατης μάχης.
- Η φιλία που έχει την αφετηρία της σε μία παλαιά φιλοξενία ξεπερνά το χρόνο και τον πόλεμο, ενώνοντας με δεσμούς ακατάλυτους τους απογόνους του ξενιστή και του φιλοξενούμενου.
- Η επιβεβαίωση ή η ανανέωση φιλικών δεσμών επισφραγίζεται με ανταλλαγή δώρων.
- Τα κύρια στοιχεία του συγκεκριμένου αποσπάσματος, δηλώνουν σεβασμό στον άνθρωπο και, συμπερασματικά, θα προκύψει και η αναγνώριση του ομηρικού ανθρωπισμού, ως συνόλου αξιών που έχει κέντρο τον άνθρωπο και δε φθείρεται από την έχθρα του πολέμου.

Β) «Έτσι μιλούσε γλυκομιλούσε λόγια» : Ευνοϊκή η πρώτη αντίδραση του Διομήδη στο άκουσμα της γενεαλογίας του Γλαύκου

«Παλιός λοιπόντων Αχαιών τ' ασκέρια» : Η φιλοξενία του Βελλεροφόντη από τον Οινέα και η εγκαθίδρυση της φιλίας τους

«Λοιπόν μες στο Άργοςκι απ' τα παλιά τα χρόνια» : Βεβαίωση αμοιβαίας φιλοξενίας και παύση πολεμικών αναμετρήσεων ανάμεσα στους δύο ήρωες.

«Έτσι μίλησαν μ' εννιάβοδα μονάχα.» : Ανταλλαγή όρκων φιλίας και δώρων.

Τίτλοφόρηση του χωρίου: Η φιλοξενία του Βελλεροφόντη από τον Οινέα ενώνει με δεσμούς φιλίας Διομήδη και Γλαύκο

Γ) Οδηγίες για τη σύνταξη περιλήψης :

Έχοντας υπόψη σας τους πλαγιότιτλους της ενότητας και το γενικό της τίτλο, να προχωρήσετε στη σύνταξη περιλήψης προσέχοντας

- Το θεματικό κέντρο της ενότητας
- Τις επιμέρους βασικές ιδέες που το πλαισιώνουν
- Τα πρόσωπα, το χρόνο και τον τόπο
- Τις διαρθρωτικές λέξεις που δείχνουν την ακολουθία των γεγονότων

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο :

α) Ο Πλάτων παραπέμπει στη Νέκυια, ραψωδία λ της Οδύσσειας, όπου η ψυχή του Αχιλλέα, θρηνώντας για τη γλυκιά ζωή του απάνω κόσμου που πια δε θα ξαναζήσει, λέει στον Οδυσσέα πως θα προτιμούσε απλώς να ζει και να δουλεύει ως ταπεινός εργάτης σε κάποιον άλλο φτωχό άνθρωπο, παρά να μένει στον Άδη, και ας υπήρξε κάποτε ο τρανός Αχιλλέας. Υποδηλώνει ότι κανένα αξίωμα, καμιά ισχύς, αξιοσύνη ή τίτλος ηρωικός δεν αξίζει όσο η ίδια η επίγεια ζωή.

β) Το τοπίο του Άδη στη Νέκυια ως χώρος των νεκρών αντιστοιχεί στο χώρο του σπηλαιίου, που δεν είναι παρά η πραγματική πολιτεία της εποχής του Πλάτωνα στη δεδομένη αλληγορία του. Ο φιλόσοφος εννοεί πως ο πραγματικός κόσμος, η πραγματική ζωή εντός της υπάρχουσας πολιτείας, όπως την αντιλαμβάνεται ο μέσος άνθρωπος, ο αφελής εμπειριστής, είναι ένα πεδίο σκιών, ψευδαισθήσεων, ζοφερής πλάνης. Είναι ένας τόπος θανάτου για την ανθρώπινη ψυχή. Είναι ο σκοτεινός Άδης. Εδώ βρίσκονται οι απαιδευτοί άνθρωποι, οι δεσμώτες, που πιστεύουν αφελώς ό,τι βλέπουν και θεωρούν σπουδαία τα απατηλά πράγματα, αυτοί που δεν έχουν τύχει να φωτιστούν από την ορθή παιδεία και να στραφούν προς την αλήθεια και το Αγαθό. Όμως, όποιος στράφηκε προς τον κόσμο των νοητών και ακολούθησε την γνωστική ανοδική πορεία, γνωρίζει ότι η αληθινή ζωή βρίσκεται όχι στην επίγεια αυταπάτη, αλλά στον τόπο των Ιδεών, των «όντως όντων» κατά τον Πλάτωνα. Αυτός είναι ο αληθής κόσμος, ο κόσμος έξω από το πλατωνικό σπήλαιο, ο «πάνω κόσμος» που επιθυμεί και νοσταλγεί η ψυχή όχι του ομηρικού αλλά του «πλατωνικού» Αχιλλέα. Όποιος γνώρισε αυτόν τον κόσμο και κατέβηκε πάλι στην απατηλή ζωή της πόλης θα θρηνεί όπως η ψυχή του Αχιλλέα και θα νοσταλγεί όπως ένας κάτοικος του Άδη το νοητό πάνω κόσμο, όπου κατοικοεδρεύουν η Αλήθεια, οι Ιδέες, με κορωνίδα την ιδέα του Αγαθού.